

עניינים תוכן

- מבוא : 3
- 1- "ללא מולדת" – שיחות עם אריק רולו, אוטוביוגרפיה אבו איאד 5
- הכרעה "פלסטיין הקטנה" 1974 5
- מדוע הכרעה זו בעלת חשיבות רבה בתולדות הלאומיות הפלסטינית 6
- כיצד הכרעה זו באה לידי ביטוי במנהיגותו הפוליטית 6
- 2- יאסר ערפאת -דיוקן, מאת דני רובינשטיין 9
- ההכרעה - 1988 - אימוץ החלטת 242 של האו"ם 9
- סקירה קצרה של פרקי הספר 10
- כיצד ההכרעה מביאה לידי ביטוי את מנהיגותו הפוליטית 11
- 3- סיכום 14
- 4- בביליוגרפיה 15

מבוא:

בעבודה זו בחרתי להתמקד בשני ספרים, האחד אוטוביוגרפי – "ללא מולדת" – שיחות עם אריק רולו אשר מעניק הצצה נדירה לתוככי האישיות הכה מסקרנת של אבו איאד, אחד ממנהיגי הבולטים של פתח, ואחד ממקימיה. והספר השני – ערפאת- דיוקן, של דני רובינשטיין, זהו ספר ביוגרפי, אחד מיני רבים שנכתב על האישיות הכה שנויה במחלוקת – יאסר ערפאת. אישיות שנשארה בגדר חידה, כך גם במותה.

בחרתי לגעת בשני אישים אלו על מנת להבין מה הביא אותם לנקודת המפנה בחייהם הפוליטיים. ההכרעה המרכזית שהם לקחו בחייהם המדיניים/ פוליטיים, וכיצד ההכרעה הזו סבוכה בתוך אישיותם והביוגרפיה שלהם. בעבודה זו אחקור את סממני אישיותם של שני האישים הללו וכיצד נגעו בשתי נקודות השפעה מרכזיות של העם הפלסטיני. כמו כן, אחקור את ההכרעות הללו גם מתוך גישתם הפוליטית, ומנהיגותם כפי שנתפסה.

מסגרת העבודה תציג את ההכרעה, לאחר מכן את המשמעות שלה, וכיצד היא באה לידי ביטוי במנהיגותם הפוליטית של שני מנהיגים אלו. כפי שהזכרתי, עבודת המחקר תתמקד בשני הספרים הללו.

בנוגע לספרו האוטוביוגרפי של אבו איאד, אדרוש להגיד מספר מילים נוספות שכן ספר זה אינו אובייקטיבי. כתנאי לכתיבת הספר דרש אבו איאד לדבר רק על עצמו, על ניסיונותיו האישיים, על האותנטיות שלו האישית והמלאה. הוא ביקש שהספר יאיר את עיניו של הקורא על הפסיכולוגיה, השאיפות והמאבקים של העם הפלסטיני ועל תנועת ההתנגדות, אשר הוא היה אחד מסמליה המובהקים. ניכר שאבו איאד דרש לענות בכנות גם על שאלות פוליטיות מורכבות, וגם אם הדבר יגרור כעסים ואויבים נוספים. הוא חשף את כול האמת בספר, כפי שהוא רואה אותה, גם אם הדבר קשה ומכאיב לפלסטינים. דרך הספר ביקש אבו איאד לערוך ביקורת עצמית וכללית על מנת לשפר ולחדד את היכולת של תנועת ההתנגדות¹

קודם לכן אציג פירוט קצר אודות האישים שאחקור:

צלאח חאלף, הידוע בכינויו אבו איאד, נולד ביפו והוגלה עם משפחתו ב- 1948, כמה שעות לפני קום המדינה. אבו איאד היה ממקימי ארגון הפת"ח, וניסח את עקרונותיו של הארגון². כמו כן היה אחראי על השירות החשאי של הארגון והמודיעין, וכך הצליח לתכנן ולהוציא לפועל פעולות טרור רצחניות כנגד אזרחים ישראלים. אבו איאד הינו דמות מפתח בהבנת הלאומיות הפלסטינית כפי שבאה לידי ביטוי בתוך ארגון אש"ף ולאחר מכן פתח⁴. היבטים מרכזיים באישיותו ובעיקר בביוגרפיה שלו מסבירים את ההחלטות שלקח, את היוזמות, את השאיפות ואת הוויתורים כלפי ישראל לאורך שנות פועלו.

אחת הפעולות שעליהם הטביע את חותמו - "ספטמבר השחור" ב- 1970. אבו איאד הוביל את המאבק הפלסטיני בירדנים, אשר חתרו לסיפוח הגדה המערבית, ולהתמוססות מדינת פלסטין והלאום הפלסטיני. יתר על כן, הוא סומן בידי המוסד וה- סי.אי.איי כמי שעמד בראש הארגון המבצע של "ספטמבר השחור". בספרו האוטוביוגרפי "ללא מולדת": שיחות עם אריק רולו" מתאר אבו איאד כיצד נולד "ספטמבר השחור"

¹ אבו איאד ללא מולדת – שיחות עם אריק רולו, עמ' 14

² שם עמ' 13

³ האופק המתרחק, ישראל, הערבים והמזרח התיכון 1948-2012, איתמר רבינוביץ, עמ' 52

⁴ התנועה הלאומית פלסטינית: מעימות להשלמה, משה מעוז ובי"ז קצר, עורכים עמ' 315

מתוך ייאוש שנבע מכישלונם של הפלסטינים לקבל הכרות מידי הירדנים, ובעקבות הטבח הנוראי שנעשה בהם בידי הממלכה ההאשמית⁵.

אבו איאד פגש ביאסר ערפאת בעודו סטודנט באוניברסיטה בקהיר, ומשם נולד הרעיון לקידום האומה הפלסטינית מתוך פוליטיקה ומתוך מאבק מזויין⁶. אישיותו, ובעיקר עברו עיצבו את קבלת ההחלטות שלו, את אופי המנהיגות שלו, את היכולות שלו להביט למציאות, ולהביט אחורה בעבר מבלי לאבד את המטרה לעתיד.

אעמוד על אלמנטים ייחודים באישיותו ובביוגרפיה שלו שלדעתי הביאו אותו להחלטה הגורלית ביותר ב-1974, להכיר ב"פלסטין הקטנה" לצד ישראל הציונית. ההחלטה היוותה אבן דרך לביסוס מו"מ עם מדינת ישראל ולהכרה ראשונית בלגיטימציה של הציונים על שטחה של פלסטין. ההחלטה שבה תמך אבו איאד היא חסרת תקדים, והביאה לו אויבים רבים כאשר בסוף אף הביאה למותו בשנת 1991, כאשר שומר הראש שלו רצח אותו מאחר והאמין שאבו איאד מתייחס בסלחנות וברפיונות כלפי הישות הציונית. כמובן, ששומר הראש לא היה חייל בודד, אלא נשלח בידי מתנגדיו של אבו איאד.

"ללא מולדת" הוא ספר עשיר באמיתות, גילויים, חשיפות, מחשבות וכמובן שהוא אינו אובקטיבי. אך אין ספק שהוא מסמך נדיר ויחיד במינו, שתורם רבות להבנת הסכסוך הישראלי-פלסטיני, אבל בעיקר להבנת הבעייה הפלסטינית.

מוחמד יאסר עבד א-רחמן עבד א-ראוף ערפאת אל-קודווה אל-חסייני. ראש הארגון לשחרור פלסטין (אש"ף), יושב ראש הרשות הפלסטינית ומנהיגה הבולט ביותר של האומה הפלסטינית. נולד ב-1929, נפטר ב-2004 בצרפת. בן למשפחה מהגרת מעזה ומירושלים לקהיר, נולד בקהיר. והתוודה לתנועה הפלסטינית בזמן לימודיו באוניברסיטה בקהיר, שם נבחר להוביל את אגודת התנועה הפלסטינית. שם גם הכיר את אבו איאד והקימו יחדיו של פתח⁷.

אגודת הסטודנטים הפלסטינים שהקימו ערפאת, ח'ילאף ואחרים הפכה גם היא, בית גידול לתנועה פוליטית ייחודית. אבל כבר בשלב הסטודנטיאלי שלה היא הייתה פלסטינית מובחנת (ולא כלל ערבית) והדגש הושם בפעולה פלסטינית למען העניין הפלסטיני. רבים מצעירים באגודה נמנו על משפחות פליטים, שאיבדו את רכושם ונכסיהם בעקבות המלחמה. הגרעין המייסד של תנועת פתח-יאסר ערפאת ואבו איאד, שראשיתו באגודת הסטודנטים הפלסטינים בקהיר, נפגש אפוא מחדש על אדמת כווית, שם הועסקו חבריו במגוון משרות ועיסוקים⁸.

מקור ההשראה של התנועה ושל ערפאת היו תנועות ומאבקים לשחרור לאומי בני התקופה, ובהם המאבק האלגייראי, המאבק הקובני, המאבק הוואטנאמי, המאבק הסיני, ועוד. מאבקים אלה הובילו את אנשי פתח למסקנה כי תנועתם חייבת לאמץ את לחימת הגרילה כאמצעי פעולה וגיוס מרכזי⁹.

לשיטת ערפאת ומנהיגי הפתח, הדרך להשגת מטרותיהם הפוליטיות של הפלסטינים הייתה פתיחה במאבק מזוין נגד ישראל. נוכח פערי הכוחות הברורים בין ישראל לארגונים הפלסטיניים, תכלית המאבק המזוין הייתה כפולה: ראשית, ניסיון לגרור את מדינות ערב לעימות עם ישראל,

⁵ אבו איאד ללא מולדת – שיחות עם אריק רולו, עמ' 19

⁶ יאסר ערפאת. ביוגרפיה פוליטית. בארי רובין, ג'ודית קולפ רובין. עמ' 23

⁷ שם עמ' 15-16

⁸ שם עמ' 21

⁹ עומדים לגורלם התודעה הלאומית פלסטינית 1967-2007, מתי שטיינברג